

Simon kunnan varhaiskasvatuksen,
perusopetuksen ja lukion tieto- ja
viestintätekniiikan suunnitelma

Sisällys

Johdanto	2
Tavoitteet	2
Opetettavat TVT-taidot ja opetussisällöt	3
Ikäryhmä 3-5.....	3
Vuosiluokat 0-2.....	5
Vuosiluokat 3-6.....	8
Vuosiluokat 7-9.....	11
Lukio	14

Johdanto

Simon kunnan tieto- ja viestintätekniiikan suunnitelma on laadittu vuonna 2023. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Tämän suunnitelman laatimisen pohjana on käytetty käytössä olevia opetus- ja kasvatussuunnitelmia, Uudet lukutaidot -sivustoa ja muiden kuntien TVT-strategioita. Tämä Simon kunnan tieto- ja viestintätekniiikan suunnitelma liitetään osaksi voimassa olevia opetus- ja kasvatussuunnitelmia.

Tavoitteet

Tieto- ja viestintäteknologisten taitojen kehittämisellä pyritään siihen, että oppijat pystyvät oma-aloitteisesti hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisesti ja vastuullisesti eri tilanteissa. Käytössä olevien opetus- ja kasvatussuunnitelmien perusteet ja tavoitteet velvoittaa käytössä olevilla ja ajantasaisilla resursseilla tieto- ja viestintäteknologian monipuoliseen hyödyntämiseen ja näiden taitojen kehittämiseen.

Simon TVT-suunnitelmassa oppijoiden taitotasojen määrittely ja sisällöt perustuvat alla oleviin osaamisalueisiin:

1. TVT-osaaminen ja digitaidot
2. Medialukutaito
3. Ohjelmointiosaaminen.

Tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen opettamisessa huomioidaan oppijoiden taitotaso tarvittaessa eriyttäen ja yksilöllistäen opetusta.

Opetettavat TVT-taidot ja opetussisällöt

Ikäryhmä 3-5

TVT-osaaminen ja digitaidot	Käytännössä
Tekniset perustaidot	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan laitteiden turvallista kuljettamista, käynnistämistä ja sammuttamista. • Tutustutaan oppimisympäristön teknologiaan ja digitaalisiin laitteisiin, sovelluksiin ja oppimispeleihin sekä harjoitellaan niiden käyttöä.
Tuottaminen ja tiedonhaku	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään laitteita leikissä ja oppimisen eri aihealueissa. • Harjoitellaan esimerkiksi valokuvaamista, videointia ja äänittäminen. • Harjoitellaan dokumentointia. • Haetaan tietoa yhdessä aikuisen kanssa.

Medialukutaito	Käytännössä
<ul style="list-style-type: none"> • median tulkinta ja arviointi • median tuottaminen • toiminta mediaympäristöissä	<ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan ymmärtämään toden ja kuvitteellisen ero • mietitään median synnyttämiä tunteita. • Innostetaan lapsia erilaisten mediasisältöjen pariin ja keskustelemaan niistä. • Tutkitaan yhdessä mainoksia ja keskustellaan haluamisen, tarvitsemisen ja ostamisen erosta. • Hyödynnetään äänikirjoja, musiikkia, kuvia ja satuja. • Pohditaan, miten media ja mediahahmot näkyvät lasten arjessa. • Kokeilevan ja leikillisen mediaesityksen harjoittelu digitaalisin välinein. • Voidaan toteuttaa digitarinoita, yksinkertaisia kuva- ja videoprojekteja. • Rohkaistaan mediaesityksiin. • Keskustellaan lasten mahdollisuuksista ja oikeuksista vaikuttaa yhteisiin asioihin. • Harjoitellaan viestintää esimerkiksi leikissä.

Ohjelmointiosaaminen	Käytännössä
<ul style="list-style-type: none"> • ohjelmoinnillinen ajattelu • tutkiva työskentely ja tuottaminen • ohjelmoidut ympäristöt ja niissä toimiminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan toimimaan ohjeiden mukaisesti. • Harjoitellaan luokittelemaan, vertailemaan ja laittamaan järjestykseen. • Tutkitaan sarjoittamista, säännönmukaisuuksia ja toistuvia asioita. • Harjoitellaan ongelmien pilkkomista osiin. • Arjen ilmiöiden ihmettely, kysymysten asettaminen ja vastausten etsiminen. • Kertomisen harjoittelua havainnoista. • Erilaisissa rooleissa toimiminen, roolileikit. • Pelaaminen lasten kanssa ja pelien logiikan tutkiminen. • Lähiympäristön teknologisten laitteiden havainnoiminen (mm. valvontakamera, leimaaminen varhaiskasvatukseen, askelmittari).

Vuosiluokat 0-2

TVT-osaaminen ja digitaidot	Käytännössä
Tekniset perustaidot	<ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan ja keskustellaan teknologian vaikutuksista arjessa/oppijan elämässä. • Opetellaan käytettävien laitteiden perustoimintoja, laitteelle/ympäristöihin kirjautumista, laitteista huolehtimista, näppäin- ja hiiritaitoja. • Opetellaan digitaalisiin ympäristöihin ja laitteisiin liittyvää sanastoa ja symboleja. • Opetellaan tarvittaessa tulostamista. • Opetellaan ohjatusti tallentamaan ja löytämään tallennettua sisältöä.
Eri ympäristöissä toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään monipuolisesti laitteita ja sovelluksia oppimiseen. • Ohjatusti siirretään ja käsitellään tietoa/tehtäviä digiympäristöissä.
Tuottaminen & tutkiva ja luova työskentely	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan erilaisia tekstejä, kuvia, videoita, ääntä, musiikkia ja animaatioita. • Opitaan muokkaamaan ja yhdistämään tekstiä, kuvaa, videota ja ääntä, joita on tuotettu itse. • Rikastutetaan tarvittaessa luovaa työskentelyä digilaitteilla. • Hyödynnetään teknologiaa mm. taltiointiin, tutkimusten toteuttamiseen, ideointiin ja kokeilemiseen.
Turvallisuus ja vastuullisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan vastuullisuuteen, hyvien käytöstapojen, sääntöjen ja tekijänoikeuksien noudattamiseen. • Keskustellaan oppijoiden käytössä olevien digiympäristöjen turvallisesta käytöstä (esim. salasanat, yksityisyysasetukset, ikärajat). • Harjoittelee työergonomiaa, työn taottamista ja laitteiden työskentelymukavuutta lisäävien säätöjen käyttöä (mm. näytönkirkkaus, äänenvoimakkuus).
Tiedonhallinta	<ul style="list-style-type: none"> • Oppija hakee, arvioi ja käyttää tietoa ja tietolähteitä ohjatusti. • Jäsennetään yhdessä tietoa käsittekartalle. • Harjoitellaan kertomaan löydettyä tietoa omin sanoin. • Opetellaan ohjatusti tallentamaan oma työ, löytämään se uudelleen ja poistamaan se.
Vuorovaikutus	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista.

Medialukutaito	Käytännössä
Mediasisältöjen tulkinta ja arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Sanallistetaan ja puhutaan kiinnostavasta mediasisällöstä ja erilaisista tavoista käyttää mediaa. • Nimetään ja tutustutaan erilaisiin mediasisältöihin (esim. digitaalinen peli, video, uutinen, sarjakuva) sekä käytetään niitä tiedon hankintaan. • Opetellaan erottamaan fakta ja fiktio. • Havainnoidaan ohjatusti median luomia yleistyksiä (esim. tavat esittää satu- ja eläinhahmoja tai sukupuolia lastenohjelmissa ja peleissä). • Tehdään oppijat tietoisiksi, että mediaa käytetään vaikuttamiseen ja tiedon jakamiseen. • Rohkaistaan tekemään omia tulkintoja mediasisällöistä.
Mediasisällön tuottaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tehdään yksinkertainen luova (esim. digitarina tai video), vaikuttava (esim. mainos) tai tietoa välittävä (esim. uutiskuva tai kuvateksti) mediasisältö tarvittavia sovelluksia ja ohjelmia käyttäen yksin ja ohjatusti toisen kanssa. • Ohjataan käyttämään tekstiä, ääntä, kuvaa ja liikkuvaa kuvaa tuottamisessa sekä ilmaisussa ja kerronnassa. • Tuodaan oppijoiden tietoisuuteen tekijänoikeuteen liittyviä asioita.
Toiminta mediaympäristöissä	<ul style="list-style-type: none"> • Keskustellaan sosiaalisen median, sovellusten ja palveluiden ikärajoista. • Muistutetaan keskustelemaan aikuisen kanssa sovellusten ja palveluiden käytöstä sekä omien tietojen ja mediasisällön jakamisesta. • Oppija ymmärtää jakamansa sisällön jättävän jäljen ja sisällön edelleen jakamisen ja käyttämisen mahdollisuuden. • Keskustellaan hyvistä käytöstavoista ja kiusaamisesta mediaympäristöissä. • Pohditaan oppijoiden kanssa millainen sisältö ja laitteiden käyttö tuottaa heille iloa ja millainen pahaa oloa.

Ohjelmointiosaaminen	Käytännössä
<p>Ohjelmoinnillinen ajattelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loogista ajattelua ja tiedon käsittelyä • Ongelman ratkaisemista ja mallintamista • Ohjelmointiin liittyvä toiminta, käsitteet ja rakenteet 	<ul style="list-style-type: none"> • Kokeillaan ja tuotetaan säännönmukaisuuksia esim. rytmitykset. • Järjestetään ja vertaillaan asioita ehtojen mukaan esim. muoto, koko, väri. • Käytetään ja tunnistetaan loogisia operaatioita “ei”, “ja”, “tai”. • Opetellaan arjen ilmiön purkamista osiin ja löytämään siihen erilaisia ratkaisuja. • Tutustutaan algoritmin käsitteeseen tutkimalla ja käyttäen erilaisia toimintaohjeita, komentoja ja toistorakennetta leikillisesti ja laitteita hyödyntäen. • Opitaan havaitsemaan ja korjaamaan ohjeiden tuottama virhetilanne.
<p>Tutkiva työskentely ja tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskehittäminen • Luovuus • Käytännön ohjelmointitaidot 	<ul style="list-style-type: none"> • Ratkotaan ja työstetään ohjelmointiin liittyviä tehtäviä yhdessä toisten kanssa. • Tutustutaan robotiikkaa hyödyntäviin laitteisiin. • Rakennellaan erilaisista materiaaleista omia laitteita ja robotteja ja erilaisia mallinnuksia. • Työstetään ohjatusti tarinallisuutta ja pelillisiä elementtejä sisältäviä tuotteita hyödyntäen ohjelmointia ja/tai animointia esim. Scratch jr. • Hyödynnetään ohjelmointia ja animointia oppimisen välineenä, jossakin opittavassa sisällössä.
<p>Ohjelmoidut ympäristöt ja niissä toimiminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan tunnistamaan oppijan käytössä olevia tietokoneohjattuja laitteita ja palveluita sekä kuvailemaan niiden toimintaa ja käyttötarkoitusta. • Pohditaan ja ymmärretään, miksi digiympäristöissä kerätään meistä tietoa, miten se liittyy ohjelmointiin ja kuinka kerättyä tietoa käytetään esim. Kohdennetussa mainonnassa tai suoratoistopalveluissa käyttäjälle sisällön suosittelussa.

Vuosiluokat 3-6

TVT-osaaminen ja digitaidot	Käytännössä
<p>Käytännön taidot ja oma tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tekniset perustaidot • Toiminta eri ympäristöissä • Tuottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään monipuolisesti koulun käytössä olevia kirjoittamisen, digitaalisen esittämisen ja viestinnän ohjelmistoja sekä oppikirjasarjojen digimateriaaleja. • Oppilas ymmärtää ja osaa muuttaa digitaalisten palvelujen oikeuksia tarvittaessa. • Harjoitellaan tekstinkäsittelyn, taulukoinnin ja esitysgrafiikan perusteita. • Opetellaan toimimaan arjessa esiin tulevilla ongelmantilanteilla esim. liittämään laite langattomaan verkkoon ja muuttamaan käyttöjärjestelmän asetuksia. • Harjoitellaan omaa tuottamista ja tekstinmuokkausta kirjoitelmilla, sähköposteilla ja ryhmätoilla sekä harjoitellaan kuvan, videon ja äänen muokkausta. • Tutustutaan erilaisiin tiedostoformaatteihin ja opetellaan siirtämään tiedostoja eri ympäristöissä. • Kymmensormijärjestelmää harjoitellaan esim. Näppistaiturilla, Opi kymmensormijärjestelmällä (sense-lang.org).
<p>Vastuullisuus ja turvallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vastuullisuus • Turvallisuus • Ergonomia 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaita ohjataan Internetin ja sosiaalisen median vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön esim. digiseikkailu.fi -sivuston kautta. Käydään läpi, miksi omia tietoja ei saa jakaa Internetissä julkisesti kaikille. • Oppilaat tutustuvat tekijänoikeuksien peruseräilyihin esimerkiksi kopiraitilla.fi -materiaalin avulla. • Oppilaat harjoittelevat eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä ohjatusti. • Kiinnitetään huomiota hyvään työskentelyasentoon ja tauotukseen päätetyöskentelyssä.
<p>Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat harjoittelevat tiedonhakua eri lähteistä, lähteiden merkintää sekä kriittistä suhtautumista lähteisiin. Heitä kannustetaan käyttämään digitaalisia omien töiden esittelyyn (esim. PowerPoint). • Harjoitellaan käyttämään laitteiden helppokäyttötoimintoja. • Harjoitellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä muokkaamaan sisältöä annetun palautteen perusteella. • Harjoitellaan hyödyntämään digitaalisia ympäristöjä oman ajattelun ja osaamisen näkyväksi tekemiseen sekä valitsemaan kuhunkin työhön tarkoituksenmukainen palvelu/sovellus.
<p>Vuorovaikutus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta viestinnästään esimerkiksi digiseikkailu.fi -sivuston materiaalien avulla. • Oppilaat harjoittelevat vuorovaikutusta esimerkiksi kirjoittamalla sähköpostia kirjekavereille ja ottamalla

	<p>videoyhteyksiä eri yhteistyö tahoihin (esim. Teams, Zoom tai Meet).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan vastuunottamista yhteisöllisestä työskentelystä.
--	---

Medialukutaito	Käytännössä
<p>Median tulkinta ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Media sisältöjen tulkinta • Median vaikutusten ymmärtäminen • Media tietolähteenä • Minä median käyttäjänä 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan eri medioihin ja sosiaalisen median sääntöihin (esim. Digiseikkailu.fi) ja pohditaan eri sisältöjen kohderyhmiä ja merkityksiä (esim. mainokset). • Harjoitellaan mediasisältöjen erottelua faktaan, fiktion ja mielipiteeseen. • Harjoitellaan median käyttämistä tietolähteenä ja mediakriittisyyttä. Kiinnitetään erityistä huomiota luotettavien lähteiden löytämiseen. • Harjoitellaan eri mediasisältöjen tulkintaa (teksti, kuvat, musiikki, video). • Pohditaan ja mahdollisesti kirjataan ylös huomioita oppilaan omasta median ja somen käytöstä.
<p>Median tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luova ilmaisu • Vaikuttaminen • Tiedon välittäminen • Minä median tuottajana 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan erilaisia itse suunniteltuja mediasisältöjä tietotekniikkaa apuna käyttäen (esim. omat uutiset, näytelmä, mielipidekirjoitukset). • Harjoitellaan tuotoksien editointia ja pyritään yhdistämään tekstiä, ääntä, kuvaa ja videota. • Opetellaan ymmärtämään, että jokainen on itse vastuussa tekemästään ja jakamastaan mediasisällöstä.
<p>Toiminta mediaympäristössä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuus • Vastuullisuus • Hyvinvointi • Hyvä vuorovaikutus 	<ul style="list-style-type: none"> • Keskustellaan turvallisuutta vaarantavista tilanteista ja tekijöistä mediaympäristöissä, kuten netti-identiteettien epäluotettavuus, vihapuhe ja seksuaalinen houkuttelu. Pohditaan, millä keinoin omaa turvallisuutta voi edistää. • Käydään läpi, millaisia keinoja omien tietojen ja yksityisyyden suojaamiseen mediaympäristöissä on. • Opetellaan tunnistamaan kuvaohjelmien ikäraajat ja niitä kuvaavat sisältösymbolit. Selvitetään, miksi ikärajoja asetetaan. • Huomioidaan hyvät käytöstavat ("netiketti") myös somessa ja omissa tuotoksissa. Harjoitellaan rakentavaa ilmaisua ja vastuunottamista omista sisällöistä/kommenteista. Muistutetaan oppilaita, että poistetuistakin sisällöistä jää jälki nettiin. • Opetellaan tunnistamaan, milloin mediankäyttö tukee omaa hyvinvointia ja milloin heikentää (esim. Mediapäiväkirjan pitäminen).

Ohjelmointiosaaminen	Käytännössä
<p>Ohjelmoinnillinen ajattelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loogista ajattelua ja tiedon käsittelyä 	<ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan järjestämään, vertailemaan ja esittämään informaatiota käyttäen teknologiaan liittyviä käsitteitä ja symboleja.

<ul style="list-style-type: none"> • Ongelman ratkaisemista ja mallintamista • Ohjelmointiin liittyvä toiminta, käsitteet ja rakenteet 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan hahmottamaan yhteyksiä eri kokonaisuuksien välillä. • Ongelmanratkaisussa harjoitellaan arvioimaan ratkaisuja hyödyntäen jotakin kriteeriä, kuten toimivuus, luettavuus tai tehokkuus. • Harjoitellaan laatimaan täsmällisiä ja yksityiskohtaisia toimintaohjeita käyttäen toisto- ja valintarakenteita. Oppilas etsii ja korjaa virheitä toimintaohjeissa sekä ohjelmakoodissa. • Esim. Code.org ja Scratch
<p>Tutkiva työskentely ja tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskehittelyn prosessit • Luova tuottaminen • Ohjelmointi oppimisen välineenä • Käytännön taidot 	<ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan kuvailemaan eri tavoin omia ajattelutapoja, huomioimaan muiden näkökulmia sekä työskentelemään sitkeästi yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ohjelmointiprojektissa. • Hyödynnetään ohjelmointia oppimisen välineenä. • Harjoitellaan käyttämään graafista ohjelmointiympäristöä (esim. Scratch) ja laatimaan sillä oma ohjelma, animaatio tai peli ohjatusti tai yhteistyössä muiden kanssa.
<p>Ohjelmoidut ympäristöt ja niissä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjelmoitu teknologia elämän eri osa-alueilla • Ohjelmoidun teknologian vaikutukset arjessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan ohjelmoitujen elementtien läsnäoloa ympäröivässä yhteiskunnassa (esim. robotiikka ja tekoäly) ja pohditaan niiden merkitystä omaan elämään. • Käydään läpi esimerkkejä kohdennetuista digitaalisista sisällöistä sekä tavoista, joilla niitä kohdennetaan. Pohditaan omaa toimintaa ja siitä kerääntyvän tiedon käyttöä digitaalisissa ympäristöissä.

Vuosiluokat 7-9

TVT-osaaminen ja digitaidot	Käytännössä
Tekniset perustaidot ja eri ympäristöissä toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään teknologiaa oppimisessa ja keskustellaan sen merkityksestä ja vaikutuksista oppijan elämässä. • Vahvistetaan käytettävien laitteiden perustoimintojen hallitsemista, esimerkiksi laitteelle ja ympäristöihin kirjautumista, laitteista huolehtimista sekä näppäin- ja hiiritaitoja. • Vahvistetaan digitaalisiin ympäristöihin ja laitteisiin liittyvää sanastoa ja symboleja. Opetellaan tarvittaessa uusia. • Opetellaan ja vahvistetaan jo olemassa olevaa osaamista eri tiedostotyyppien tallentamisessa ja tallennetun sisällön löytämisessä. • Kehitetään osaamista eri tietoteknisissä ohjelmistoissa ja tiedostotyyppien hyödyntämisessä sekä käytetään monipuolisesti laitteita ja sovelluksia oppimiseen. • Oppimisessa hyödynnetään digiympäristöjä, joissa voi käsitellä tietoa sekä tehdä tehtäviä ja toimintoja.
Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan ja muokataan erilaisia esityksiä, tekstejä, kuvia, videoita, ääntä, musiikkia ja animaatioita sekä syvennetään jo opittua teknologiaa hyödyntäen. • Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelman perusteita, esimerkiksi Microsoft Excelillä taulukon ja diagrammin tuottamista, soluviittauksia ja yleisimpiä perusfunktioita sekä peruslaskulausekkeitä. • Hyödynnetään teknologiaa muun muassa taltiointiin, tutkimusten toteuttamiseen, ideointiin ja kokeilemiseen. Tarvittaessa luovan työskentelyn ja tutkimisen arvioinnin apuna käytetään digitaalisia palveluita. • Opitaan hakemaan itsenäisesti tietoa, arvioimaan sen luotettavuutta ja käyttämään monipuolisesti tietolähteitä omassa työskentelyssä. Lisäksi harjoitellaan kertomaan löydetty tieto omin sanoin. • Opetellaan ohjatusti tallentamaan oma työ, löytämään se uudelleen tiedostohallinnasta, muokkaamaan sitä ja poistamaan se.
Turvallisuus, vastuullisuus ja ergonomia	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan vastuullisuuteen, hyvien käytöstapojen, sääntöjen ja tekijänoikeuksien noudattamiseen sosiaalisessa mediassa ja internetissä. • Opitaan hyödyntämään turvallisia lähteitä ja merkitsemään ne asianmukaisella tavalla. • Keskustellaan oppijoiden sosiaalisen median ja digiympäristöjen turvallisesta käytöstä (esim. salasana, yksityisyysasetukset, ikärajat, haitta- ja hyötyvaikutukset). • Harjoitellaan työskentelyyn liittyviä taitoja, esimerkiksi työergonomiaa, työn tauottamista ja laitteiden työskentelymukavuutta asetuksia säätämällä.
Vuorovaikutus	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan antamaan ja vastaanottamaan kannustavaa ja eteen päin ohjaavaa palautetta ja vertaisarvioimaan toisten tuotoksia.

	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään digitaalisia palveluita ja sovelluksia tutustuttaessa yhteiskunnallisiin palveluihin ja toimintoihin, esimerkiksi yhteishaussa, tiedon etsimisessä omassa elämässä ja työelämään tutustumisessa. • Työskennellään yhteistyössä muiden oppijoiden kanssa digitaalisten palveluiden välityksellä, esimerkiksi Microsoft Teams.
--	--

Medialukutaito	Käytännössä
Median tulkinta ja arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Laajennetaan mediasisältöjen tuntemusta tutustumalla uusiin mediamuotoihin. • Tunnistetaan mediasisällön kohderyhmä ja osataan huomioida mediasisällön julkaisuhyteys. • Opitaan tietämään tarkemmin, mikä sosiaalinen media on, tuntemaan sen toimintaperiaatteita ja siellä olevien eri palveluiden käyttötarkoituksia. • Vahvistetaan osaamista mediasisältöjen tulkinnassa ja kriittisessä tarkastelussa sekä ymmärretään median vaikutus ajattelussa ja yhteiskunnan toiminnassa. • Etsitään tietoa eri medialähteistä ja tarkastella niitä käyttökelpoisuuden ja kriittisyyden avulla. • Vahvistetaan käsitystä median käyttämisestä vaikuttamiseen ja tiedon jakamiseen sekä tutkitaan omaa mediankäyttöä ja sen vaikutuksia elämään.
Median tuottaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Laajennetaan osaamista mediasisältöjen tuottamisessa omasta työstään ja työskentelystään. • Käytetään työskentelyssä monipuolisesti kerronnan keinoja, esimerkiksi kuvia, kirjoitettua tekstiä, graafeja, liikkuvaa kuvaa, ääntä ja näiden yhdistelmiä. • Harjoitellaan esittämään mielipiteitä ja perustelemaan niitä rakentavasti sekä harjoittelemaan eritavoin argumentointia.
Toiminta mediaympäristöissä	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tiedostamaan omaa roolia mediassa, sen turvallisuudessa ja tavoissa käyttää sosiaalista mediaa. • Harjoitellaan tunnistamaan epäasiallista käytöstä digitaalisessa mediassa ja reagoimaan siihen kehittäväällä ja turvallisella tavalla. Lisäksi tiedostetaan ikärajojen, oman mediakäytöksen, lainvastaisuuksien ja nettikiusaamisen vaikutuksia ja seuraamuksia. • Opetellaan tiedostamaan median vaikutuksia mielen hyvinvointiin sekä sosiaalisiin suhteisiin, ajankäyttöön ja unen määrään.

Ohjelmointiosaaminen	Käytännössä
Ohjelmoinnillinen ajattelu	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään loogisia tapahtumia ja niiden rakentumista sekä opetellaan algoritmista ajattelua. • Harjoitellaan ymmärtämään yksinkertaisten koneiden ja robottien toimintamalleja. • Opitaan purkamaan ongelmia osiin ja korjaamaan yksinkertaisten ohjelmien ja tilanteiden tuottamia virhetiloja. • Harjoitellaan ongelmien visualisointia ja visuaalisen esityksen hyödyntämistä ongelmanratkaisussa, esimerkiksi vuokaavioiden avulla. • Ohjeistetaan etsimään yleistyksiä, samanlaisia toimintaperiaatteita ja kaavoja tutkittavista asioita. • Syvennetään algoritmin käsitettä käyttämällä erilaisia toimintaohjeita ja -tapoja, komentoja ja toistorakenteita. • Osataan suunnitella ohjelmia ja tulkita muiden tuottamaa ohjelmakoodia.
Tutkiva työskentely ja tuottaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään ryhmä-, pari- ja yksilötyöskentelyä loogista ajattelua ja ohjelmointia vaativissa tehtävissä. • Hyödynnetään algoritmista ajattelua oppiaineissa, projekteihin liittyvässä tutkimisessa sekä tiedon tuottamisessa ja esittämisessä. • Tutustutaan ohjelmointiin erilaisten ohjelmointirakenteiden avulla, kuten peräkkäiset, toistuvat ja ehdolliset toiminnot. • Tutustutaan robotiikkaa hyödyntäviin laitteisiin ja hyödynnetään käytössä olevia laitteita, erilaisia materiaaleja, ohjelmia ja robotteja oppimiseen, projekteihin ja mallinnuksiin. • Syvennetään taitoa ohjata jotakin laitetta tai sovelluksen/verkkotehtävän hahmoa itse annetuin komennoin. • Oppija tuntee perusasiat yhdestä tekstipohjaisesta ohjelmointikielestä, esimerkiksi Python, ja hyödyntää ohjelmoinnissa erilaisia toistorakenteita, kirjastoja ja peruskomentoja. • Ohjelmoidaan ohjatusti ja itsenäisesti hyödyntämällä tekstipohjaista ohjelmointiohjelmaa, esimerkiksi Python. • Oppija hyödyntää oppiaineissa monipuolisesti teknologisia sovelluksia ja ohjelmistoja.
Ohjelmoidut ympäristöt ja niissä toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään ymmärrystä oppijan käytössä olevien laitteiden loogisista toiminnoista, palveluista ja käyttötarkoituksista. • Tutustutaan robotiikkaan ja tekoälyyn sekä keskustellaan sen tuomista haitoista ja hyödyistä. • Opitaan tuntemaan ohjelmointiin liittyviä käsitteitä, kuten algoritmi, automaatio, robotiikka ja tekoäly ja ymmärtämään niiden toimintalogiikkaa ja sovelluksia elämän eri osa-alueilla. • Pohditaan yhdessä ohjelmoituun teknologiaan liittyviä terveydellisiä, sosiaalisia, poliittisia ja taiteellisia mahdollisuuksia ja riskejä sekä eettisiä näkökulmia.

Lukio

TVT-osaaminen ja digitaidot sekä medialukutaito	Käytännössä
Tekniset perustaidot ja eri ympäristöissä toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelija oppii hallitsemaan hänelle käyttöön annetun laitteiston käytön ja perusylläpidon sekä osaa ratkaista tietoteknisiä ongelmia itsenäisesti. • Opiskelija oppii sähköisissä yo-kirjoituksissa käytettävän koeympäristön käytön ja osaa käyttää eri sovelluksia vastauksien tuottamiseen. • Opiskelija oppii tietokoneen, ohjelmistojen ja sähköisten palvelujen sujuvan käytön ohjelmasta/käyttöjärjestelmästä riippumatta. • Opiskelija ymmärtää viihdekäytön ja työkäytön erot ja oppii tuntemaan oikeat viestintätyylit eri tilanteissa. • Opiskelija ymmärtää ergonomian merkityksen ja oppii ottamaan tämän huomioon työskentelyssään. • Opiskelija oppii etätyöskentelyn käytänteet.
Vastuullinen ja turvallinen toiminta	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelija käsittelee käyttäjätunnuksia ja salasanoja tietoturvallisesti sekä ottaa tietoturvan yleisesti huomioon toiminnassaan. • Opiskelija ymmärtää, että plagiointi on luvaton lainaamista, oppii ottamaan huomioon tekijänoikeudet sekä merkitsee lähdeviitteet asianmukaisesti. • Opiskelija osaa toimia verkossa vastuullisesti ja toisia huomioiden sekä tuntee verkkoidentiteetin merkityksen. • Opiskelija tiedostaa verkossa tapahtuvien rikosten vaarat ja uhat kuten tietokonevirukset, huijausyritykset, nettikiusaamisen ja identiteettivarkaudet. • Opiskelija tiedostaa tekoälyn tuomat haitat ja hyödyt.
Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelija osaa käyttää erilaisia oppimisalustoja ja muita sähköisiä ympäristöjä opiskelussaan. • Opiskelija oppii teknologiaa hyödyntäviä tiedon tuottamistapoja, sekä osaa dokumentoida ja siirtää tietoa eri laitteiden, sovellusten ja palvelujen välillä. • Opiskelija syventää tiedonhaun tehokkuutta ja tiedonhaun työkalujen tuntemusta sekä osaa arvioida tiedon luotettavuutta lähdekritiittisesti.
Vuorovaikutus verkostoituminen ja	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelija oppii etätyöskentelytaitoja ryhmissä sekä pystyy hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia ollakseen vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajien kanssa. • Opiskelija saa kokemuksia siitä, miten tieto- ja viestintäteknologian avulla voidaan toteuttaa korkeakoulu, yritys, tai kansainvälistä yhteistyötä. • Opiskelija oppii hyödyntämään sosiaalista mediaa ja yhteisöpalveluja aktiivisen osallistumisen ja vaikuttamisen välineinä.

Ohjelmointiosaaminen	Käytännössä
	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelija tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat. • Opiskelija laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja • Opiskelija oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja • Opiskelija käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa. • Opiskelija tuntee algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta, toisto ja vuokaavio. • Opiskelija tuntee yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien ja yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmoinnin.